

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	415
Land:	DR. Congo
Kilde:	Migrationsverket
Titel:	Situationen för oppositionella i Demokratiska republiken Kongo
Udgivet:	17. maj 2016
Optaget på baggrundsmaterialet:	11. oktober 2016

Situationen för oppositionella i Demokratiska republiken Kongo

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör svaret inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Temarapport: Situationen för oppositionella i Demokratiska republiken Kongo

2016-05-17, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2016

Omslagsbild: Uvira, Sydkivu, Demokratiska republiken Kongo, 2015-01-05: a road winding along a green hillside. Foto: MONUSCO/Force. Flickr.

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>. Bilden är något beskuren.

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. English summary/Sammanfattning	4
1.1. Introduction	4
1.2. Findings	4
2. Inledning	6
2.1. Bakgrund	6
2.2. Avgränsning	6
3. Bakgrund om pågående valrörelse	7
4. Regeringens toleransnivå och agerande gentemot oppositionella	9
4.1. Övergripande utveckling	9
4.2. Repressiv myndighetsrespons	11
4.2.1. Agence nationale de renseignements (ANR)	12
4.2.2. Tortyr	14
4.2.3. Myndigheternas bruk av dödligt våld	14
4.2.4. Myndigheters agerande vid demonstrationer	16
4.3. Känsliga ämnen	18
4.4. Situationen för olika kategorier av oppositionella och deras familjemedlemmar	20
4.4.1. Politiker	20
4.4.2. Människorättsaktivister	23
4.4.3. Ungdomar	28
4.4.4. Familjemedlemmar	29
5. Skyddsprojekt	29
6. Lifos analys	30
Källförteckning	33
Förkortningar	37

1. English summary/Sammanfattning

1.1. Introduction

From 28 September to 9 October 2015, a delegation from Lifos undertook a Fact-Finding Mission (FFM) to the Democratic Republic of the Congo (DRC) with the scope of updating and deepening its knowledge base regarding exposed and vulnerable groups, and the developments in the eastern provinces. Lifos also sought to gain information about the general political and security situation in the current climate of upcoming elections. This report aims at shedding light on the current situation of government opponents, with a particular focus on the Congolese authorities' level of tolerance regarding oppositional manifestations. The report also seeks to illustrate the authorities' repressive reactions on non-tolerated activities.

In the cities of Kinshasa and Goma, the delegation conducted over 30 interviews with staff from UN organisations, embassies, Congolese authorities, international non-governmental organisations, as well as representatives of local human rights organisations. In the selection of interlocutors, Lifos aimed at getting as many different views as possible. Unless otherwise stated, this report presents the information gathered during the FFM. The sources are given in footnotes and the fact that sometimes only one source is mentioned does not necessarily mean that other additional sources have not provided the same information. Some sources have on their own request been anonymised. The anonymous sources have been given an own anonymous identity (e.g. International Organisation A). It is clear from the context where Lifos assesses the gathered information.

1.2. Findings

Lifos concludes that the political situation in the DRC is tense, and marked by uncertainty regarding the future rule after President Joseph Kabila's current, and, according to the constitution, final term of office. Forces within the political majority who from all appearances strive to enforce continued rule for Kabila by delaying the upcoming elections, or implementing judicial amendments, is confronted by protesting oppositional actors, trying to realise a constitutional democratic transition at the end of 2016. The strained political situation has been accompanied by a decreased level of tolerance from the authorities regarding oppositional manifestations. The decrease of the authorities' tolerance is illustrated by an increase in state interference against oppositional actors. Acts of violence and human rights violations committed by the security forces have increased, while the freedom of expression has been further curtailed.

The authorities' repressive response has included violent repercussions – also comprising extrajudicial killings and torture – arbitrary arrests, threats,

monitoring of persons, media and internet, as well as restrictive measures against demonstrations.

The precariousness of the situation for those who oppose the political power seems to be decided by factors such as: red lines with regard to topics, affiliation to certain exposed categories of actors, as well as arbitrary behavior from state actors. Commitment to a constitutional exit of President Kabila is identified as an evident example of an issue leading to increased risk of repression.

Among the exposed groups, youth and certain human rights organisations are identified. Youth constitute a large part of the population, and may as such be seen as a considerable force. The vigilance of the Congolese government towards this group is likely to have increased due to recent examples of youth movement involvement in other African democratisation processes (e.g. Burkina Faso), and not least when ties between the latter and Congolese counterparts were established. An additional source of tension is the controversy regarding the electoral register, which needs to be updated. Should this not be dealt with, millions of youths will be excluded from the elections.

Congolese authorities likely monitor a number of human rights organisations, and affiliation to one of these may well increase the vulnerability of oppositional actors. Lifos concludes that both high-level and low-level activists may be subject to repression.

Likewise, political activists on both high and low level may be targeted if the level of tolerance is surpassed. Lifos finds that politicians from both the opposition and the parliamentary majority have been imprisoned after speaking out against a revision of the electoral law, and a third term of office for the President. However, mostly members of the political opposition seem to have been exposed to human rights violations related to the electoral process.

Furthermore, family members of oppositional actors have also been exposed to harassment from the State, including arrests and threats.

The response from the State appears to contain both systematic and arbitrary behavior. The systematic approach seems to involve special attention on youth, certain human rights organisations, and persons opposing a third term of office for the President. It also seems to include the instrumentation of the judiciary, and the intelligence agency (ANR), to subdue dissident manifestations. Arbitrary behaviour, on the other hand, could for example be distinguished in the violent repression of the demonstrations in January 2015 as well as in the reactions on certain internet manifestations.

Considering the polarisation between those supporting and those opposing the continued rule of President Kabila, as well as the outbreaks of violence during previous election campaigns, the risks of further violence during

2016 seem significant. Indeed, the tolerance level regarding oppositional manifestations does not appear likely to rise in the near future given that the rulers are cornered, and that clear signals of their willingness to participate in a democratic transfer of power are absent.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Lifos har under perioden 28 september - 9 oktober 2015 genomfört en utredningsresa till Demokratiska republiken Kongo (DRK) i syfte att inhämta uppdaterad och fördjupad information om särskilt utsatta och sårbara grupper, liksom om utvecklingen i östra DRK:s provinser. Lifos inhämtade även information om den allmänna säkerhetssituationen och det politiska läget i landet inför de kommande valen. I delegationen ingick personal från Lifos.

2.2. Avgränsning

I huvudstaden Kinshasa och Nordkivus provinshuvudstad Goma genomförde delegationen över 30 möten med personal från FN-organ, ambassader, internationella oberoende organisationer, kongolesiska myndigheter samt lokala människorättsorganisationer. I urvalet av samtalspartner strävade Lifos efter att få en så mångfacetterad bild av situationen som möjligt. Rapporten redovisar om inte annat anges den information som samlats in under utredningsresan. Källorna anges i fotnoter och det faktum att endast en källa redovisats betyder inte nödvändigtvis att inte flera källor uppgett samma information. En del av källorna är på egen begäran anonymiserade för att inte riskera att pekats ut. De anonyma källorna har givits en egen anonym identitet (t.ex. internationell organisation A). I de delar rapporten redovisar Lifos bedömning av den inhämtade informationen framgår det av texten.

Temarapportens syfte är att belysa den aktuella situationen för oppositionella i DRK med fokus på kongolesiska myndigheters toleransnivå gentemot regeringskritiska yttringar. Rapporten syftar samtidigt till att åskådliggöra myndigheternas repressiva reaktioner på aktiviteter som inte tolereras.

Med begreppet ”oppositionella” avser Lifos i denna rapport personer som intar en regeringskritisk position. Begreppet inkluderar därmed på bred basis såväl politiker inom den politiska oppositionen, och i vissa fall även inom den politiska majoriteten, som människorättsaktivister och andra personer i samhället som opponerar sig mot regeringen. Rapporten behandlar inte specifikt de väpnade grupper som verkar i landet och är oppositionellt inställda till regeringen. Personer inom dessa grupper kan

dock omfattas av rapportens innehåll, lika väl som andra medborgare med oppositionella åsikter.

3. Bakgrund om pågående valrörelse

Joseph Kabila tillträdde som president i DRK 2001, efter att hans far, dåvarande president Laurent-Désiré Kabila, blivit mördad. Joseph Kabila segrade därefter i presidentvalen 2006 och 2011.¹ Båda valrörelserna innefattade våldsamheter med statliga aktörers inblandning. Vid valet 2006 rapporterades 23 personer ha omkommit; medan valrörelsen 2011 resulterade i 33 dödsfall, 265 arresteringar och 31 saknade personer.² I samband med valen 2011 dokumenterades mer än 530 människorättsövergrepp.³

Den 12 februari 2015 publicerade den nationella valkommissionen *Commission Electorale Nationale Indépendante* (CENI) den kalender som skulle gälla för nästföljande valrörelse. Rörelsen innefattar direkta och indirekta val på lokal-, provins- och nationell nivå fram till den 27 november 2016.⁴ Enligt författningen i DRK begränsas presidentens styre till två mandatperioder om fem år, varför Kabila inte är valbar till kommande presidentval.⁵ I takt med att valet närmat sig har det framförts uppmaningar från såväl personer inom den parlamentariska majoriteten som oppositionen, liksom från religiösa ledare och aktivister, om att presidenten ska respektera författningens ramar och avgå efter innevarande mandatperiod. Presidentens avsikter i frågan har inte tillkännagivits. Däremot har krafter inom hans läger verkat för att få till stånd ett fortsatt styre.⁶

Den 5 januari 2015 framlade inrikesminister Evariste Boshab förslag om att revidera landets vallag och därigenom förlägga valet efter en folkräkning. Förslaget tolkades av oppositionella som ett försök att förlänga Kabilas styre, eftersom en folkräkning i DRK sannolikt skulle ta lång tid att förverkliga. Efter våldsamma sammandrabbningar mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor i Kinshasa och flera andra städer den 19 - 22 januari

---

¹ Amnesty International (AI), *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, 2015-11-26, s. 9, <http://www.refworld.org/docid/565824924.html> (hämtad 2015-12-15)

² FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

³ United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 6, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNJHRODecember2015_en.pdf (hämtad 2016-04-25)

⁴ Ibid., s. 4

⁵ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 9

⁶ Ibid., s. 5; Institute For Security Studies, *DRC slip-slides into electoral delays*, 2016-03-14, <https://www.issafrica.org/iss-today/drc-slip-slides-into-electoral-delays> (hämtad 2016-04-12)

2015 antog parlamentet slutligen en vallag där den omstridda lydelsen tagits bort.⁷

Efter dessa januarioroligheter har flera ytterligare åtgärder från regeringen bedömts ha potential att förskjuta 2016 års val. Enligt valkalendern som publicerades i februari 2015 skulle lokalval hållas den 25 oktober 2015. Lokalvalen har dock rapporterats vara ett mycket komplicerat förfarande som kan dra ut på tiden och därmed förskjuta det efterföljande presidentvalet.⁸ Lifos konstaterar i sammanhanget att lokalvalen inte har genomförts till dags dato. Likaså befaras genomförandet av landets provinsindelning från 11 till 26 provinser kunna försena valprocessen (för länk till karta med ny provinsindelning, se fotnot).⁹ I slutet av oktober 2015 uttalade vidare en talesman från landets regerande koalition att landet inte är redo för val och föreslog att de skulle skjutas upp i två till fyra år.¹⁰ Därtill har det förekommit uttalanden och förslag från regeringen om möjlig ändring i konstitutionen för att tillåta ytterligare mandatid för Kabila.¹¹

Den 10 januari 2016 meddelade valkommissionen att man var i färd med att revidera valkalendern och att dess tidtabell sannolikt skulle sträcka sig bortom de författningsenliga tidsramarna för presidentvalet.¹² Oppositionen protesterar, men få tror att detta val kommer att kunna hållas i november 2016. Regeringen beskriver det hela som *tekniska förseningar* samt menar att en president kan sitta kvar tills en ny har tillträtt; något som det råder delade meningar om.¹³

---

⁷ Ibid., s. 10; Jeune Afrique: *RDC: bilan officiel, conséquences politiques... Retour sur les manifestations de janvier*. 6 februari 2015,

<http://www.jeuneafrique.com/Article/ARTJAWEB20150206085533/politique-joseph-kabilaopposition-rdc-pr-sidentielle-rdc-2016-pr-sidentielle-rdc-2016-rdc-bilan-officiel-cons-quencespolitiques-retour-sur-les-manifestations-de-janvier.html> (hämtad 2015-12-15)

⁸ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 10-11

⁹ Ibid. Vad gäller den administrativa indelningen, se: UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *République Démocratique du Congo Nouveau Découpage Administratif des Provinces: Les changements majeurs*, juli 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b74dfa4.html> (hämtad 2016-04-12); ACAPS, *Global Emergency Overview, Snapshot 31 March–5 April 2016*, s. 14, <http://reliefweb.int/report/world/global-emergency-overview-snapshot-31-march-5-april-2016> (hämtad 2016-04-12)

¹⁰ Human Rights Watch (HRW), *Africa's Softer, Gentler Coups d'Etat*, 2015-11-03, <https://www.hrw.org/news/2015/11/03/africas-softer-gentler-coups-detat> (hämtad 2016-01-08)

¹¹ Radio Okapi, "*RDC: le livre d'Evariste Boshab sur 'la révision de la constitution' fait polémique*", 2013-06-18, <http://www.radiookapi.net/actualite/2013/06/28/rdc-le-livre-devariste-boshab-sur-la-revision-de-la-constitution-fait-polemique-2> (hämtad 2016-04-15); Radio Okapi, "*Claude Mashala: La prochaine élection n'est pas en 2016*", 2014-03-18, <http://www.radiookapi.net/actualite/2014/03/18/claude-mashala-la-prochaine-election-nest-pas-en-2016> (hämtad 2015-12-15)).

¹² United Nations Human Rights Council (UNHRC), *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09, s. 5, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1458130490_n1606133.pdf (hämtad 2016-03-31)

¹³ Utrikespolitiska institutet (UI), *Landguiden, Kongo-Kinshasa/Kalendarium/Januari 2016*, <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/KongoKinshasa?p=1> (betaltjänst hämtad 2016-04-07)

Sedan början av 2016 har protester relaterade till presidentvalet företagits i Kinshasa, Lubumbashi, Bukavu och Goma. I samband med detta har fler än 100 personer arresterats.¹⁴

4. Regeringens toleransnivå och agerande gentemot oppositionella

Detta kapitel inleds med ett övergripande avsnitt om regeringens toleransnivå i förhållande till oppositionella. Därefter följer avsnitt om myndigheternas repressiva reaktioner i situationer där toleranströskeln överskridits samt om ämnen identifierade som särskilt känsliga och anses kunna leda till ökad risk för myndighetsingripanden. I avsnitt 4.4 försöker Lifos närmre belysa situationen för vissa kategorier av oppositionella liksom för deras familjemedlemmar. Urvalet ska inte ses som en uttömmande lista över utsatta kategorier av oppositionella.

4.1. Övergripande utveckling

Representanter från den lokala människorättsorganisationen *La Voix des Sans-Voix* uppgav för Lifos vid möte i Kinshasa att befolkningen generellt önskar politisk förändring, men att många samtidigt är rädda för att uttala sig i rådande klimat av rädsla. Samtidigt har oppositionella krafter trätt fram och vågat protestera och framföra kritik såsom vid oroligheterna i januari 2015 där revidering av vallagen och ytterligare en mandatperiod till president Kabila förkastades.¹⁵ Att regeringen är impopulär underströks av en annan samtalspartner som samtidigt dock flaggade för stöd inom vissa led. Befolkning från f.d. provinsen Bandundu, som utgör 40 % av mångmiljonstaden Kinshasas invånare, känner sig t.ex. representerade i regeringen och opponerar sig generellt inte.¹⁶

En representant för en västerländsk ambassad menade att den politiska oppositionen ännu inte lyckats mobilisera befolkningen i nämnvärt stor utsträckning, trots att man försökt. Som exempel hölls en demonstration i Kinshasa i september 2015, som förannonserats med flygblad en månad i förväg, men ändå lyckades tilldra endast 2000 deltagare av 12 miljoner invånare. Under januariprotesterna 2015 deltog mellan 10 000 - 20 000 personer, vilket heller inte bedömdes vara mycket med hänsyn till befolkningsmängden. Den forne guvernören av f. d. provinsen Katanga, Moïse Katumbi, ansågs potentiellt kunna komma att mobilisera större protester.¹⁷

---

¹⁴ Assessment Capacities Project (ACAPS), *Global Emergency Overview, Snapshot 31 March–5 April 2016*, s. 14, <http://reliefweb.int/report/world/global-emergency-overview-snapshot-31-march-5-april-2016> (hämtad 2016-04-12)

¹⁵ La Voix des Sans-Voix, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁶ FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

¹⁷ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

Samtidigt som mobiliseringen av demonstranter kan tyckas ha varit låg har uppfattningen att regeringens toleransnivå gentemot oppositionella yttringar minskat fått starkt stöd bland Lifos konsulterade källor. En internationell organisation i Kinshasa uppgav att situationen i DRK var betydligt mer spänd än för något år sedan. Ett flertal protester hade uppmärksammats liksom ökad repression från myndigheternas sida. Källan såg en betydande ökning av människorättsförsvarare och politiska aktivister i riskzonen och uppgav att toleransen mot grupper, journalister och oppositionsledare visserligen inte var mycket hög tidigare, men sågs numera som näst intill icke-existerande. Organisationen karaktäriserade läget som en *crackdown period*.¹⁸

La Voix des Sans-Voix uppgav att ju närmare valen man kommer, ju lägre blir myndigheternas toleransnivå.¹⁹ En företrädare för en västerländsk ambassad bedömde att toleransnivån hade försämrats sedan sommaren 2014 och ansåg också att detta var kopplat till valprocessen. Osäkerheten om hur den rådande situationen kommer att utvecklas bedömdes vara en förvärrande faktor.²⁰ Människorättsorganisationen *Association Africaine de Défense des Droits de l'Homme* (ASADHO) intygade att toleransen avseende människorättsaktivister var mycket låg.²¹

Amnesty International (AI) har rapporterat om ett mönster av godtyckliga arresteringar och frihetsberövanden som man anser vara del av en tillslagskampanj mot politiker och aktivister som uttalat sig eller fredligt mobiliserat mot försök att förlänga presidentens mandatperiod eller försena valen.²²

FN:s människorättskontor *United Nations Joint Human Rights Office* (UNJHRO) uppgav vid möte i Kinshasa i slutet av september 2015 att antalet våldshandlingar och brott mot mänskliga rättigheter utförda av säkerhetsstyrkor hade ökat i jämförelse med 2014. UNJHRO noterade 2200 våldshandlingar under perioden januari - augusti 2015, vilket kunde jämföras med 2330 under hela 2014. Handlingarna innefattade brott mot mänskliga rättigheter såsom rätten till liv och förövarna i fråga var såväl polisen, *Police nationale congolaise* (PNC), armén *Forces armées de la République Démocratique du Congo* (FARDC), som säkerhetstjänsten *Agence nationale de renseignements* (ANR). Säkerhetsstyrkornas våldsanvändning under oroligheter och demonstrationer under denna valperiod bedömdes ha varit oproportionerlig.²³ Enligt FN-kontorets rapport från i december 2015 kan en trend skönjas där yttrandefriheten begränsats och säkerheten kränkts för de som förhåller sig kritiska till regeringens

¹⁸ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁹ *La Voix des Sans-Voix*, samtal i Kinshasa, september 2015

²⁰ Västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

²¹ *Association Africaine de Défense des Droits de l'Homme* (ASADHO), samtal i Kinshasa, september 2015

²² AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 44

²³ United Nations Joint Human Rights Office (UNJHRO), samtal i Kinshasa, September 2015

agerande. Särskilt utsatta för människorättsbrott relaterade till valprocessen uppgavs medlemmar av oppositionella partier, civilsamhälle och aktörer inom media ha varit.²⁴

Totalt under 2015 och över hela landet dokumenterade UNJHRO 3877 människorättsövergrepp, vilket var en ökning med mer än 64 % i jämförelse med 2014. 49 % av övergreppen begicks av statliga aktörer. Under 2015 dokumenterades 294 offer för utomrättsliga avrättningar där förövarna varit statliga aktörer.²⁵ Enbart mellan den 1 januari och 30 september 2015 noterades 42 brott mot rätten till frihet och personlig säkerhet som drabbade 649 offer.²⁶

Vid möte i Kinshasa summerade UNJHRO att situationen för mänskliga rättigheter varit dålig under 2015 och inte förväntades bli bättre de närmaste 18 månaderna.²⁷

4.2. Repressiv myndighetsrespons

I de fall myndigheterna vidtar repressiva aktioner mot oppositionella kan det, enligt en internationell organisation i Kinshasa, gestalta sig i fysiskt våld, godtyckliga arresteringar och försvinnanden, telefonhot (även SMS), direkta hotelser öga mot öga samt personbevakning på gatan. Det kan ske mot personen som är föremål för misstankar eller dennes familj (t.ex. kan ingripande ske mot ett barn för att föräldern ska ge sig till känna och överlämna sig). Hotelser kan komma från ett flertal olika nivåer, inklusive polis och regering.²⁸ Därtill övervakas press liksom internet för att spåra personer som yttrar sig mot regeringen.²⁹ ASADHO uppgav att människorättsaktivister övervakas genom telefonavlyssning samt att aktivister kan sökas upp av agenter och bli varnade. Det uppgavs även vara förekommande att agenter som sympatiserar med aktivister förvarnar och avråder från att exempelvis gå ut på natten eller vistas på avskilda platser.³⁰

²⁴ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 4

²⁵ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Note du BCNUDH sur les principales tendances des violations des droits de l'homme au mois de Décembre 2015 et sur l'année en 2015*, s. 1 f <http://monusco.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=Tf5RpkNkBk8%3d&tabid=10770&mid=13783&language=en-US> (hämtad 2016-02-01)

²⁶ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 17

²⁷ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

²⁸ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

²⁹ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

³⁰ ASADHO, samtal i Kinshasa, september 2015

Januarioroligheterna 2015 illustrerade att tillgången till internet även kan strypas; regeringen blockerade SMS-tjänster och internet mellan den 20 januari och den 7 respektive 8 februari. Sociala medier var blockerade till början av mars.³¹

Enligt UNJHRO krävs det för närvarande mycket lite för att bli arresterad; en person uppgavs kunna kvarhållas i häkte i mer än lagstadgade 48 timmar för en minimal förseelse.³² ASADHO uppgav att myndigheterna i förebyggande syfte reagerar även på mindre misstankar.³³

Ett flertal källor har rapporterat att ANR används för att slå vakt om regeringens politiska intressen (se avsnitt 4.2.1).³⁴ Likaledes har flera källor understrukit den aktuella instrumenteringen av rättsväsendet för att nå politiska syften.³⁵ En samtalspartner framhöll att det mycket svaga juridiska systemet, präglad av korruption och resursbrist, används för att skicka signaler till politiskt oppositionella, människorättsaktivister och ungdomar och att aktuella domstolsutslag mot oppositionella tydligt illustrerar hur rättsväsendet står på presidentens sida.³⁶ UNJHRO uppgav att instrumentering sker i syfte att tysta oppositionella och menade att personen i fråga kan anklagas för vad som helst, varefter rättsväsendet avger fällande dom. Metoden sades vara särskilt använd i Kinshasa.³⁷

Enligt FN kringskärs möjligheterna att demonstrera för oppositionella och civilsamhällets aktörer genom frekventa demonstrationsförbud.³⁸ Likaså har det frekvent rapporterats att oppositionella krafter demonstrationer slagits ned med våld och skingrats.³⁹

4.2.1. Agence nationale de renseignements (ANR)

Underrättelsetjänsten ANR har till uppgift att hantera både DRK:s inre och yttre säkerhet och består enligt rättsakten *Décret-Loi n° 003-2003 portant création et organisation de l'Agence nationale de renseignements*, från januari 2003, av avdelningarna *Département de la Sécurité Intérieure*

³¹ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 20

³² UNJHRO, samtal i Kinshasa, September 2015

³³ ASADHO, samtal i Kinshasa, September 2015

³⁴ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 44; källor angivna i fotnot 40-42

³⁵ Västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015;

Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015; FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015; UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

³⁶ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

³⁷ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

³⁸ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Note du BCNUDH sur les principales tendances des violations des droits de l'homme au mois de Décembre 2015 et sur l'année en 2015*

³⁹ UNHRC, *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09, s.10

(D.S.I.), *Département de la Sécurité Extérieure* (D.S.E.) och *Département d'Appui*. Avdelningarna uppges i sin tur vara indelade i substrukturer, såsom *direction, division, bureaux, antennes* och *postes territoriaux*.⁴⁰ Att döma av 2015 års *Ordonnance n° 15/001 du 09 janvier 2015 portant nomination des Directeurs et des Directeurs adjoints au sein de l'Agence Nationale de Renseignements, en sigle « ANR »*, innefattande utnämningar till ledande befattningar inom organisationen, tycks vissa förändringar ha skett på senare år vad gäller befintliga *directions*. Samtidigt indikeras att de tre ovannämnda avdelningarna alltså existerar.⁴¹

Enligt UNJHRO följer underrättelsetjänsten ANR⁴² i praktiken inga lagar och dess chef rapporterar direkt till president Kabila. ANR har en utbredd representation runt om i landet, även i små byar, och döljer inte sin närvaro. I Kinshasa har ANR åtminstone tre förvarsanläggningar.⁴³ En representant för en västerländsk ambassad tyckte det verkade vara *modus operandi* att gripa och internera oppositionella i ANR:s förvar.⁴⁴ En internationell organisation i Kinshasa underströk att försvinnanden till ANR varit ett allvarligt problem i flera år.⁴⁵ UNJHRO har rapporterat att kallelser till ANR och frihetsberövanden använts frekvent för att skrämja personer som kritiserat myndigheterna eller upplevs ha gjort så.⁴⁶ ASADHO gjorde gällande att ANR i stor omfattning utsätter människorättsaktivister för hot, kidnappning, godtycklig arrestering och illegalt förvar.⁴⁷ ANR kan arrestera personer av många olika anledningar; exempelvis politiska skäl (på hög eller låg nivå), utpressning, markfrågor, privata tvister eller våldtäkt.⁴⁸

UNJHRO beskrev situationen i ANR:s förvar som ohygglig. Arresterade hålls isolerade *incommunicado* och har inte tillgång till advokat. Genom att inte dölja detta förfarande kan myndigheterna sända ut signaler om vilka uttalanden som inte tolereras. Det förekommer att personer hålls internerade på dessa platser i upp till två år, varpå frigivning eller överföring till rättssystemet sker. Det förekommer att intagna förmås skriva under dokument under tvång. Bevis som framtas under förhör hos ANR tenderar

⁴⁰ DRK, *Décret-Loi n° 003-2003 portant création et organisation de l'Agence nationale de renseignements*, 2003-01-11,

<http://www.leganet.cd/Legislation/Droit%20Public/Ordre/DL.11.01.2003.htm> (hämtad 2016-04-25)

⁴¹ DRK, *Cabinet du Président de la République, Journal Officiel de la République Démocratique du Congo*, No. 3, Kinshasa, 2015-02-01, sid. 2 ff, http://www.journalofficiel.cd/jordc/adm/uploads_jo/b65241dd4f10272ff5fc9ec4c3ce00e1.pdf (hämtad 2016-04-25)

⁴² ANR är även involverat i migrationsfrågor. Vid utresa från DRK med mer än 10 000 USD måste ANR lämna sitt godkännande. Vid ansökan om pass ska ANR ge sitt godkännande innan migrationsmyndigheten *Direction générale de migration* (DGM) behandlar ansökan. ANR hanterar även viseringar (UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015)

⁴³ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁴⁴ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

⁴⁵ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁴⁶ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 20

⁴⁷ ASADHO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁴⁸ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

att godtas av domstolarna; även om informationen framkommit under tvång. Enligt UNJHRO begås de allvarligaste människorättsbrotten av ANR.⁴⁹ En internationell organisation underströk, utan att specificera berörda statliga aktörer, att somliga personer som är föremål för försvinnanden inte återvänder.⁵⁰

4.2.2. Tortyr

Vad avser tortyr, utförd av ANR och andra statliga aktörer, uppgav en källa att AI dokumenterat att bruket är endemiskt i häkten och att ingen vet vad som föresegar i ANR:s lokaler där man hålls *incommunicado*.⁵¹ ASADHO uppgav att tortyr är frekvent förekommande särskilt hos ANR och att tekniken alltid används för att få fram erkännanden. Ett aktuellt exempel uppgavs vara 25 personer från f.d. provinsen Equateur som utvisats från Republiken Kongo och hållits i förvar hos ANR i nio månader. Personerna uppgavs under tortyr ha tvingats erkänna planer på att störta sittande regering, varefter de sedan förflyttats till militärfängelse, utan att ha ställts inför rätta. Enligt ASADHO finns ett flertal liknande fall.⁵² En annan källa hade noterat att rapporter om misshandel och tortyr ofta hänförs till händelser utanför Kinshasa, t.ex. i ANR:s förvar i Goma.⁵³

4.2.3. Myndigheternas bruk av dödligt våld

FN har bedömt att statliga aktörer utomrättsligt avrättat 294 personer under 2015. 260 av dessa fall har varit relaterade till den pågående valprocessen.⁵⁴ Lifos noterar härvid att det av informationen inte går att utläsa till vilken grad de döda varit, eller uppfattats vara, oppositionella.

En del av det dödliga våldet har vidtagits vid demonstrationer. Under säkerhetsstyrkornas repression av protester mot ändringar i vallagen mellan den 6 och 27 januari 2015 dokumenterade UNJHRO minst 20 utomrättsliga dödsfall. De omkomna inkluderade demonstranter (medlemmar av politiska partier, civilsamhälle och studenter), personer som stod vid sidan om och tittade på samt personer som befann sig i sina hem. Dödssiffran var högst i Kinshasa där minst 16 personer blev utomrättsligt avrättade. I Goma dokumenterades fyra dylika fall.⁵⁵ *Human Rights Watch* (HRW) har rapporterat att enbart i Kinshasa, mellan den 19-21 januari 2015, sköts 38

---

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁵¹ Ibid.

⁵² ASADHO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁵³ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁵⁴ AFP, "Dramatic rise" in DR Congo rights abuses, *UN Warns*, 2016-01-27, <http://www.afp.com/en/news/dramatic-rise-dr-congo-rights-abuses-un-warns> (hämtad 2016-01-29)

⁵⁵ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, par. 50-52, s. 16

civila till döds av polis och Republikanska gardet. Många offer ska ha skjutits i huvud eller bröst och verkade ha angripits med avsikt. I vissa fall förde säkerhetsstyrkor bort kropparna så att anhöriga inte kunde lokalisera och begrava dem.⁵⁶ Myndigheterna har utlovat utredning av dödsfallen under januaridemonstrationerna. I slutet av september 2015 var straffriheten dock fortfarande total.⁵⁷

En annan uppmärksammas händelse där myndigheter rapporteras ha använt dödligt våld är polisinsatsen Operation Likofi i Kinshasa. Insatsen som pågick mellan den 15 november 2013 till 15 februari 2014 var inriktad mot grovt kriminella gäng, s.k. *kulunas*, och brottslingar som opererat i polisiära eller militära uniformer. Enligt rapport från UNJHRO i oktober 2014 resulterade operationen i åtminstone 41 bekräftade dödsoffer, varav nio avlidna till följd av utomrättsliga avrättningar. Därtill dokumenterades 32 påtvingade försvinnanden. Övergreppen ska ha begåtts av polisen och då särskilt av personal inom enheterna *Légion nationale d'intervention* (LENI) och *Groupement mobile d'intervention* (GMI). De flesta avrättningar genomfördes med eldvapen eller genom strypning eller hängning. Kropparna slängdes därefter i Kongofloden alternativt begravdes i massgravar.⁵⁸ HRW rapporterade i en senare rapport att man i samband med insatsen dokumenterat 51 avrättningar av misstänkta *kulunas*, men att siffran troligen var betydligt högre. I många fall uppges avrättningarna ha skett vid offrets hem och öppet framför familjemedlemmar och grannar.⁵⁹ Enligt HRW hade många av de utsatta i själva verket inget att göra med kriminella gäng; vissa var gatubarn, andra ungdomar som falskeligen anklagats av grannar. Därtill kom personer som råkade vara på fel plats vid fel tid.⁶⁰

Lifos noterar att polisinsatsen rapporteras ha varit inriktad mot brottslighet i Kinshasa och inte mot oppositionella. Likväl utgör den ett uppmärksammat exempel på statliga aktörers bruk av dödligt våld för att uppnå sina syften.

I efterspelet till Operation Likofi, och en kort tid efter UNJHRO:s rapport, utvisades FN:s människorättschef Scott Campbell ur DRK.⁶¹ Efter HRW:s rapport ställdes Storbritanniens stöd till PNC in i väntan på en oberoende utredning. Enligt en av Lifos diplomatiska källor fick några poliser av lägre

⁵⁶ HRW, *DR Congo: Exhume Mass Grave. Families Suspect It May Contain Security Force Victims*, 2015-06-08, sid.4f <https://www.hrw.org/news/2015/06/08/dr-congo-exhume-mass-grave> (hämtad 2016-02-01)

⁵⁷ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁵⁸ United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo. MONUSCO, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights Violations Committed by Agents of the Congolese National Police During Operation Likofi in Kinshasa Between 15 November 2013 and 15 February 2014*, 2014-10-15, par. 1, 2, 6, 23, 25 http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/LikofiReportOctober2014_en.pdf (hämtad 2016-01-29)

⁵⁹ HRW, *Operation Likofi. Police Killings and Enforced Disappearances in Kinshasa, Democratic Republic of Congo*, 2014-11-01, s. 1, 24 f, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/drc1114_forUpload_0.pdf (hämtad 2016-04-12)

⁶⁰ Ibid., s. 2

⁶¹ HRW, *Operation Likofi. Police Killings and Enforced Disappearances in Kinshasa, Democratic Republic of Congo*, 2014-11-01, s. 7

rang därefter disciplinstraff. Enligt samma källa har ingen officiell förklaring till vad som inträffade under Operation Likofi presenterats.⁶²

I mars 2015 upptäcktes vidare en massgrav med 421 kroppar i Maluku i provinsen Kinshasa. Regeringen uppgav att graven innehöll kropparna av fattiga, dödfödda barn samt övergivna eller oidentifierade kroppar och att de begravts enligt standardförfarande.⁶³ Regeringen föresatte sig även att genomföra en transparent och trovärdig utredning av saken. UNJHRO hade dock i december 2015 inte kännedom om resultat av en sådan utredning.⁶⁴

Fyndet av massgraven har givit upphov till misstänksamhet bland befolkningen och farhågor om att det i själva verket är försvunna personer som påträffats. Invånarna har bland annat ställt sig frågande till varför militära fordon varit inblandade i begravingar man bevittnat utanför staden.⁶⁵ Även den politiska oppositionen, FN-styrkan MONUSCO och människorättsgrupper har uttryckt farhågor om gravfyndet. I juni 2015 väckte familjer till 34 försvunna personer klagan hos riksåklagaren om att noggrant gräva ut graven och få rättvisa skipad.⁶⁶ I mars 2016 rådde ännu oklarhet om det är frågan om personer som avrättats av säkerhetsstyrkorna.⁶⁷

4.2.4. Myndigheters agerande vid demonstrationer

Demonstrationsrätt finns i DRK. Anmälan om demonstration ska dock företas två dagar i förväg. Om myndigheterna inte lämnar besked i frågan har man rätt att demonstrera. Det finns samtidigt exempel på att personer fängslats trots att demonstration legaliserats enligt gängse förfarande och bevisning om detta funnits till handa.⁶⁸

Enligt FN har friheten att mötas under fredliga former kringskurits särskilt under 2015. Lokala myndigheter och säkerhetsstyrkor tycks tillämpa en dubbelstandard, enligt vilken demonstrationer organiserade av oppositionen och civilsamhället i högre grad förbjuds än de organiserade av den politiska

⁶² Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁶³ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 72, s. 21; Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁶⁴ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 72, s. 21

⁶⁵ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁶⁶ HRW, *DR Congo: Exhume Mass Grave. Families Suspect It May Contain Security Force Victims*, s.1 f

⁶⁷ HRW, *Dispatches: Still No Clarity on DR Congo Mass Grave*, 2016-03-18, <https://www.hrw.org/news/2016/03/18/dispatches-still-no-clarity-dr-congo-mass-grave> (hämtad 2016-04-25)

⁶⁸ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

majoriteten.⁶⁹ En av Lifos interlokutörer gjorde gällande att regeringens strategi är att omöjliggöra oönskade gatudemonstrationer.⁷⁰

I september 2015 blev enligt uppgift fem demonstrationer organiserade av oppositionspartier och/eller civilsamhället antingen kraftigt nedslagna eller förbjudna i olika delar av landet. Samtidigt genomfördes 17 demonstrationer, inklusive 8 organiserade av det styrande partiet, utan störningar.⁷¹ Därefter rapporterade FN den 9 mars 2016 att minst sju demonstrationer som planerats eller organiserats av oppositionella partier och/eller civilsamhälle slagits ned med våld, skingrats av säkerhetsstyrkor eller förbjudits av lokala myndigheter sedan slutet av december 2015. Åtminstone nio demonstrationer, varav fem organiserade av presidentens styrande majoritet, företogs under samma period utan ingripanden från myndigheterna.⁷²

Januarioroligheterna 2015 som utlöstes av ett förslag om förändring av vallagen, vilket många aktörer tolkade som en manöver för att tillåta president Kabila att kvarstanna vid makten bortom 2016, var ett uppmärksammat exempel på myndighetsrepression av demonstrationer. Under oroligheterna slogs ett flertal demonstrationer runt om i landet ned med våld av polisstyrkor och arméenheter.⁷³ UNJHRO dokumenterade vid tiden åtminstone 20 utomrättsliga dödsfall och 77 skadade personer till följd av insatserna. Enligt samma källa arresterades dessutom över 400 personer enbart i Kinshasa (se även avsnitt 4.2.3).⁷⁴

Ett exempel på demonstration från oppositionens sida som enligt internationell media kunnat förlöpa utan repression är oppositionspartiet *Union pour la démocratie et le progrès social*'s (UDPS) parad i Kinshasa i november 2015. Partiet rapporterades ha marscherat under tystnad med en partibanderoll till minne av partimedlemmar som dött under polisrepression vid valkampanjen 2011.⁷⁵

---

⁶⁹ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Note du BCNUDH sur les principales tendances des violations des droits de l'homme au mois de Décembre 2015 et sur l'année en 2015*

⁷⁰ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁷¹ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, s. 21

⁷² UNHRC, *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09, s.10

⁷³ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, s. 8

⁷⁴ Ibid., s.16 f

⁷⁵ AFP, RDC: *Le parti historique d'opposition manifeste sans encombre à Kinshasa*, 2015-11-26, <http://africa1.com/spip.php?article60960>; RFI, RDC: *l'UDPS organise une manifestation à Kinshasa*, 2015-11-27, <http://www.rfi.fr/afrique/20151127-rdc-udps-organise-manifestation-kinshasa-bruno-mavungu> (båda hämtade 2016-04-01)

Vid demonstrationer förstärks den nationella polisen (inklusive dess kravallstyrka LENI) ibland med trupper från Republikanska gardet, *Garde républicaine*,⁷⁶ och militärpolis.⁷⁷ Även armén kan sättas in.⁷⁸ Enligt en interlokutör inom FN-systemet består personalen inom Republikanska gardet, nästan uteslutande av president Kabilas folkgrupp luba. I Kinshasa har gardet 5000 man och i Lubumbashi 6000. I Kinshasa talar soldaterna oftast swahili. Deras befäl tenderar att behärska franska. Gardets trupper uppges inte känna sig integrerade i Kinshasa, sakna utbildning och inte tveka att döda när de sätts in. Armén, som har 2000 man stationerade i Kinshasa, har regeringen bristande förtroende för. Det finns därtill 30000 reguljära poliser i Kinshasa och 3500 inom LENI. 90 % av poliserna inom LENI har tidigare ingått i Republikanska gardet.⁷⁹

Enligt AI är den gängse metoden att skingra demonstrationer i allmänhet övervåld; inklusive disproportionellt mycket tårgas och bruk av skarp ammunition.⁸⁰ Det förekommer även att regeringen, aktörer nära makten och politiska partier mobiliserar grovt kriminella gäng, s.k. *kulunas*, för att störa demonstrationer med hot och våld. Även kampsportsklubbar kan anlitas i samma syfte.⁸¹ Enligt HRW anlidade säkerhetsstyrkor och makthavande politiker exempelvis fler än hundra brottslingar för att angripa en fredlig demonstration den 15 september 2015 i kommunen N'djili i Kinshasa. Demonstrationen rörde Kabilas befarade avsikter att förlänga sitt mandat.⁸²

4.3. Känsliga ämnen

Vid Lifos möten i Kinshasa och Goma behandlades även frågan om ämnen som identifieras som särskilt känsliga i den mån att risken för repressiva myndighetsingripanden bedöms som särskilt stor. Lifos vill understryka att de ämnen som diskuteras inte ska ses som en utömmande lista över frågor som kan orsaka repressiva åtgärder.

La Voix des Sans-Voix gjorde gällande att man kan arresteras, eller dödas, om man *talat mot regeringen*. Utfallet beror på var man befinner sig och var

---

⁷⁶ FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

⁷⁷ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 22

⁷⁸ FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, s. 22

⁸¹ FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015; västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁸² HRW, *DR Congo: Officials linked to attack on protesters. Growing crackdown against political opponents*, 2015-10-06, <https://www.hrw.org/news/2015/10/06/dr-congo-officials-linked-attack-protesters> (hämtad 2016-01-25)

säkerhetsagenter finns. I en sådan situation kan anklagelser om samarbete med utländska stater framkomma. Som exempel nämndes att en person på låg nivå i Boma arresterats efter att ha kritiserat staten. Personen frisläpptes efter tre månader efter att *La Voix des Sans-Voix* engagerat sig i ärendet. Enligt samma organisation finns det många fall där arresterade frigivits efter fördömanden från människorättsorganisationer. Det uppges då kunna vara frågan om personer som varit frihetsberövade i årtal.⁸³

Ett flertal källor i Kinshasa uppgav att regeringen reagerat med repressiva åtgärder i fall där kritik mot en tredje mandatperiod för president Kabila eller mot lagändringar som skulle möjliggöra Kabilas fortsatta styre framförts.⁸⁴ Personer från civilsamhälle, politisk opposition och den parlamentariska majoriteten har fängslats i en sådan kontext, trots att rättslig grund saknats.⁸⁵ UNJHRO uppgav att en lågnivåaktivist kan organisera en plattform för dialog om valen och en fredlig valprocess utan att bli föremål för repression. Skulle personen dock ge uttryck för att konstitutionen ska respekteras, regeringen förändras eller att befolkningen ska demonstrera på gatorna skulle reaktionen från regeringen bli kraftig. UNJHRO förmodade att myndigheterna för närvarande hade alla civilsamhällesorganisationer under bevakning. FN-kontoret trodde också att personer skulle komma att dra nytta av situationen och söka asyl åberopande (falsk) koppling till de uppmärksammade människorättsorganisationerna *Felimbi* och *Lutte pour le changement* (LUCHA).⁸⁶

En västerländsk ambassad uttryckte att förespråkare för en hård linje inom maktsfären har mer att säga till om i jämförelse med år tillbaka och att all diskussion med oppositionen betraktas som förräderi. Det rör frågor om författningen, landets utveckling och det demokratiska utrymmet. Samma källa menade att DRK visserligen har en högre nivå av yttrandefrihet än vissa andra länder, men att man ibland statuerar exempel. Ambassaden uppfattade myndigheternas agerande i förhållande till yttrandefrihet som oförutsägbart. Inom vissa sfärer är yttrandefriheten högre. Civilsamhället kan uttala sig t.ex., medan ungdomar har mindre politiskt utrymme p.g.a. de stundande valen. Argumentation för att unga ska inkluderas i valprocessen ses som ett hot. Samtidigt finns andra frågor som befolkningen kan manifesteras kring vid demonstrationer utan att hamna i trångmål med myndigheterna. Som exempel på ofarliga ämnen nämndes förstörelse av fiskarbostäder samt återvändande från grannlandet Republiken Kongo. Samma ambassad bedömde vidare att korruptionsfall, liksom allting relaterat till Kabilas familj, är farligt att ta upp. Likaså är verksamheter där oegentligheter sker och inflytelserika personer är inblandade, t.ex. gruvdrift, känsliga ämnen.⁸⁷ Som ett exempel på ovan noterar Lifos att det i juli 2015

⁸³ *La Voix des Sans-Voix*, samtal i Kinshasa, september 2015

⁸⁴ *Ibid.*; UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015; västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015; västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁸⁵ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁸⁶ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁸⁷ Västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

uppmärksammats att ANR arresterat tre personer med koppling till tidningen C News som rapporterat om presidentfamiljens inkomstkällor.⁸⁸

Därtill finns det exempel på personer som dömts när de sagt att presidenten är från Rwanda och bör sändas hem. I dylika fall finns rättslig grund då det inte är tillåtet att förtala presidenten.⁸⁹ Ett dekret från 1963 kriminaliserar förtal av statsöverhuvudet utan att identifiera vad som utgör förtal. Enligt AI möjliggör denna vaghet en bred tillämpning av lagrummet varmed åsikter och kritik mot regeringen kan kriminaliseras.⁹⁰

UNJHRO informerade vidare om arresteringen av en okänd webmaster (utan anknytning till organisation) som på Facebook gjort uttalanden mot Rwanda och uppmanat till frigivning av aktivister från organisationen *Filimbi*. I sådana fall av hatfulla uttalanden på internet menade UNJHRO att det var frågan om slumpmässiga myndighetsingripanden och inte systematik. De flesta som gör liknande uttalanden på internet arresteras inte, men ibland statueras exempel.⁹¹

En källa hade observerat att myndigheterna riktade in sig på organisationer, i stället för enskilda individer, vilket gör ingripandet mer synligt.⁹² UNJHRO gjorde gällande att regeringen tenderade att försöka sammankoppla enskilda kritiker till organisationer såsom *Filimbi*.⁹³

4.4. Situationen för olika kategorier av oppositionella och deras familjemedlemmar

4.4.1. Politiker

Det politiska landskapet i DRK är fragmenterat och rymmer runt 450 registrerade partier. Samtidigt är det svårt att urskilja några ideologiska skiljelinjer. Flertalet partier har en etnisk eller regional identitet och få av dem är representerade i hela landet. Partierna är ofta uppbyggda kring starka ledare, inte sällan före detta gerillaledare. I parlamentet finns närmare 100 partier representerade.⁹⁴ En förklaring till mångfalden av partier som nämns är åtkomsten till makt och pengar genom partiväsendet.⁹⁵ Parlamentet består av nationalförsamlingen, vars 500 medlemmar väljs för en mandatperiod på

---

⁸⁸ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 68, s. 20,

⁸⁹ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁹⁰ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 41 f

⁹¹ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁹² Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

⁹³ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

⁹⁴ UI, *Landguiden, Kongo-Kinshasa - Politiskt system*, 2015-10-01, <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/KongoKinshasa/Politiskt-System>, (betaltjänst hämtad 2016-02-03)

⁹⁵ FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

fem år, och senaten med 108 medlemmar som utses av provinsförsamlingarna. Premiärministern hämtas från nationalförsamlingens största parti. Det ledande politiska partiet är president Joseph Kabilas organisation *Parti du peuple pour la reconstruction et la démocratie* (PPRD). Tillsammans med en rad andra partier ingår PPRD i ett samarbete som kallas *Majorité présidentielle* (MP) eller *Alliance pour la majorité présidentielle* (AMP) som dominerar båda kamrarna.⁹⁶

Den politiska oppositionen i landet är splittrad.⁹⁷ Det ledande oppositionspartiet sedan 1980-talet är dock Etienne Tshisékédís *Union pour la démocratie et le progrès social* (UDPS).⁹⁸ Därtill etablerades i december 2015 koalitionen *Front Citoyen* som samlar civilsamhälleliga organisationer, ledande oppositionella partier och partigrupperingar. *Front Citoyen* har manat till respekt av författningen samt motsatt sig förskjutning av val och en tredje mandatperiod för Joseph Kabila. Ytterligare en oppositionell sammanslutning är *Dynamique de l'opposition*.⁹⁹

Den tidigare guvernören för f.d. provinsen Katanga, Moïse Katumbi, har varit en frekvent omnämnd möjlig oppositionell presidentkandidat och den 4 maj 2016 kom han att annonsera sin kandidatur officiellt. Katumbi stöds av flera partigrupperingar, däribland G7.¹⁰⁰

I det rådande valklimatet har såväl politiker från opposition som MP fängslats på grund av uttalanden mot revidering av vallagen och en tredje mandatperiod för president Kabila.¹⁰¹ Därtill har vissa politiker belagts med reseförbud.¹⁰² Enligt UNJHRO:s dokumentation har det dock huvudsakligen varit medlemmar ur oppositionen som utsatts för människorättsbrott relaterade till valprocessen.¹⁰³

Ett uppmärksammat tillslag mot personer inom MP utlöstes efter uttalanden från partigrupperingen G7 (som vid tiden var del av MP). Under vintern 2015 författade G7 två brev till president Kabila där man framförde att man behövde enas om en kandidat till kommande presidentval eftersom Kabilas mandatperiod tar slut. Breven togs inte väl emot utan följdes av reprimander. I september samma år författades därefter ett än skarpare brev från G7 med krav på presidentkandidat och att Kabila öppet skulle deklarera att han inte kandiderar eller ändrar författningen. Reaktionen från regeringen

⁹⁶ UI, *Landguiden, Kongo-Kinshasa - Politiskt system*

⁹⁷ Politisk analytiker A i Goma, samtal i Goma, oktober 2015

⁹⁸ UI, *Landguiden, Kongo-Kinshasa - Politiskt system*

⁹⁹ UNHRC, *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09, s.2

¹⁰⁰ Jeune Afrique, *RD Congo: Moïse Katumbi se déclare officiellement candidat à la présidentielle* <http://www.jeuneafrique.com/323022/politique/rd-congo-moise-katumbi-se-declare-officiellement-candidat-a-presidentielle/> (hämtad 2016-05-16)

¹⁰¹ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁰² Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁰³ OHCHR, *United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 12-13, s. 6 f

blev denna gång stark och flera av G7:s partiledares hus omringades av säkerhetstjänsten, varpå man även i vissa fall gick in och beslagtogs tillgångar.¹⁰⁴ Vissa personer inom G7 arresterades, och somliga ställdes inför rätta.¹⁰⁵ Konfrontationen ledde slutligen till att G7 tvingades ur Kabilas plattform MP.¹⁰⁶ G7 är numera del av *Front Citoyen*.¹⁰⁷

Gripandena av Cyrille Dowe och Vano Kiboko är andra exempel på myndighetsingripanden mot personer som varit del av MP. Cyrille Dowe, generalsekreterare för partiet *Solidarité Congolaise pour la Démocratie* (SCODE), greps den 19 januari 2015 i samband med engagemang relaterat till januaridemonstrationerna i Kinshasa. Han kom, enligt Amnesty International, att hållas *incommunicado* av ANR i fem månader för att sedan föras till Makalafängelset i Kinshasa. Dowe anklagades för uppmuntran till civil olydnad och förolämpning av statschef (med anledning av en serieteckning föreställande Joseph Kabila), men frikändes den 8 oktober 2015.¹⁰⁸ Vano Kiboko, parlamentariker inom MP, fördömde under en presskonferens polisens våld vid en demonstration, yrkade på att distriktet Kolwezi skulle bli en oberoende provins samt uttryckte att MP borde börja förbereda för en ersättare till president Kabila. Kiboko greps sedermera och dömdes till tre års fängelse för uppvigling till ras- och stamhat samt spridning av falska rykten.¹⁰⁹

Fallen Jean-Bertrand Ewanga och Ernest Kyaviro är exempel på tillslag mot oppositionspolitiker på högre nivå. Jean-Bertrand Ewanga, generalsekreterare för *Union pour la Nation Congolaise* (UNC) och parlamentsledamot, greps den 5 augusti 2014 av ANR, efter att han vid en fredlig demonstration uttalat sig mot ändring av konstitutionen. Ewanga dömdes den 11 september 2014 till ett års fängelse för förtal av statschefen och släpptes efter avtjänad dom.¹¹⁰ Ernest Kyaviro, generalsekreterare i oppositionspartiet *Rassemblement pour la Démocratie Congolais/Kisangani Mouvement de Libération* (RDC/KML), arresterades i Goma den 22 januari 2015 och dömdes den 18 september samma år till tre års fängelse för uppmuntran till civil olydnad.¹¹¹

La Voix des sans Voix gjorde gällande att personer på låg nivå behandlas på samma sätt som människorättsförsvarare; uttalar man sig mot regeringen arresteras man. I Boma, exempelvis, hade en person på låg nivå arresterats efter att ha kritiserat staten.¹¹² En annan källa i Kinshasa uppgav att om det är lägre nivå på aktiviteten när en person trakasserats är det svårt att veta om det är på order från högsta ort eller om det är säkerhetstjänst och domstolar

¹⁰⁴ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁰⁵ La Voix des Sans-Voix, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁰⁶ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁰⁷ UNHRC, *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09, s.2

¹⁰⁸ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 20 f

¹⁰⁹ Ibid., s. 16 f

¹¹⁰ Ibid., s. 13 f

¹¹¹ Ibid., s. 25 f

¹¹² La Voix des Sans-Voix, samtal i Kinshasa, september 2015

som ligger bakom ingripandet.¹¹³ UNJHRO menade att om en lågnivåaktivist skulle ge uttryck för att konstitutionen ska respekteras, regeringen förändras eller att befolkningen ska demonstrera på gatorna skulle reaktionen från regeringen bli kraftig.¹¹⁴

4.4.2. Människorättsaktivister

Civilsamhället i DRK rymmer ett mycket stort antal enskilda organisationer, däribland människorättsgrupper, som verkar på lokal, regional och nationell nivå. Exempelvis beräknades enbart antalet kvinnorättsorganisationer uppgå till 300 under 2012.¹¹⁵ Talande för mångfalden är även den öppna skrivelse som 2015 uppmanade president Kabila att frige den fängslade aktivisten Christopher Ngoy och inkluderade 666 organisationers underskrifter.¹¹⁶

Association Africaine de Défense des Droits de l'Homme (ASADHO) informerade att de och DRK:s andra människorättsorganisationer behöver vara auktoriserade av staten. Liksom övriga enskilda organisationer ska de registreras hos justitie- och människorättsministeriet (*Ministère de la Justice et Droits Humains*). Innan 2010 var många organisationer provisoriskt godkända. Därefter fick organisationerna slutlig auktorisation. För att bli auktoriserad ska organisationen presentera sina stadgar och betala en avgift. Enligt ASADHO sker godkännande på godtycklig basis. Det finns en lag som stipulerar vissa villkor, men kriterierna för auktorisering är inte klara. Organisationen får först provisorisk auktorisering. Året därpå kan godkännande som juridisk person ske. Godkännandet är även beroende av inblandade personers sinnesstämning, menade ASADHO. Förfarandet gäller enskilda organisationer allmänt, inte människorättsorganisationer specifikt.¹¹⁷

Det finns organisationer som verkar utan att vara registrerade, trots att detta kan leda till konsekvenser. Vid risk för arrestering handlar det dock inte om huruvida organisationen är godkänd eller inte. Arrestering sker enligt ASADHO först om organisationen upplevs som ett hot mot regeringen. Regeringen kan använda skälet att organisationen inte är auktoriserad om det passar dem.¹¹⁸ Lifos noterar i sammanhanget att myndigheterna i sitt agerande gentemot organisationen LUCHA 2015 hänvisat till avsaknad av auktorisering (se sid 25).

¹¹³ Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹¹⁴ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹¹⁵ Radio Okapi, *Le Renadef dénombre 300 ONG des droits des femmes en RDC*, 2012-02-21, <http://www.radiookapi.net/actualite/2012/02/21/le-renadef-denombre-300-ong-des-droits-des-femmes-en-rdc> (hämtad 2016-04-15)

¹¹⁶ Afrikarabia.com, *RDC: 666 ONG demandent des comptes à Joseph Kabila*, 2015-02-02, <http://afrikarabia.com/wordpress/rdc-666-ong-demandent-des-comptes-a-joseph-kabila/> (hämtad 2016-04-15)

¹¹⁷ ASADHO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹¹⁸ Ibid.

ASADHO har själva erfarenheter av att ha varit föremål för myndigheternas särskilda intresse. 1998 stängdes organisationens kontor ned officiellt samtidigt som dess utrustning beslagtogs. Kontoret var stängt i nästan tre år, även om medlemmarna fortsatte sitt arbete till trots. ASADHO menade vidare att myndigheternas tolerans avseende människorättsaktivister är mycket låg och att ANR utsätter aktivister för hot, kidnappningar, godtyckliga arresteringar och illegala frihetsberövanden. Anledningen till ingripandena uppgavs vara de avslöjanden och publiceringar som aktivisterna gör och som inte tolereras av regeringen.¹¹⁹

Enligt egen utsago har ASADHO tio kontor, varav ett är det nationella i Kinshasa. De har tolv sektioner med upp till fem medlemmar i varje. Därtill finns sex provinssektioner med fem medlemmar i varje. Dessa finns i Lubumbashi, Likasi, Kikwit i Bandundu, Bukavu, Kisangani och Beni. ASADHO:s hemsida uppgavs för närvarande vara hackad och ur funktion.¹²⁰

La Voix des Sans-Voix utsattes för dödligt våld i juni 2010 när dess ledare Floribert Chebeya dödades efter att han kallats till polismyndighetens generaldirektör John Numbi. Omständigheterna kring Chebeyas mord är ännu inte klara.¹²¹ I september 2015 annonserade dock en militärdomstol dom i Chebeyamålet. Det var då endast en person, den med lägst rang, som dömdes till fängelse. Utfallet beskrevs av en av Lifos interlokutörer som ”motbjudande” och ”mycket oroväckande” vad avser straffrihet.¹²² En annan källa karakteriserade utgången som ”surrealistisk”.¹²³

La Voix des Sans-Voix har efter Chebeyas död fortsatt sitt arbete, men betonade i möte med Lifos att man var ytterst uppmärksamma vad gällde sin säkerhet.¹²⁴ Organisationen grundades 1983, av bland annat Floribert Chebeya, och har arbetat öppet från 1990. Organisationen är baserad i Kinshasa med huvudkontor i området Ngaliema, men organiserar även arbetsresor runt om i landet. I september 2015 hade man enligt egen utsago 15 heltidsanställda medlemmar samt 2000 volontärer i Kinshasas kommuner som arbetar med att medvetandegöra människor. *La Voix des Sans-Voix* är bland annat engagerade i kapacitetsuppbyggnad och utbildning av unga människorättsförsvarare. Man samarbetar med civilsamhälle, kyrkor och fackföreningar och ger var tredje månad ut en nyhetsbulletin. Organisationen tar emot ekonomiskt stöd från USA, Tyskland, Nederländerna och EU.¹²⁵

Två organisationer som särskilt är i myndigheternas sökljus är *Lutte pour le changement* (LUCHA) och *Filimbi*.¹²⁶

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 14

¹²² Internationell organisation A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹²³ Västerländsk ambassad B, samtal i Kinshasa, september 2015

¹²⁴ *La Voix des Sans-Voix*, samtal i Kinshasa, september 2015

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

LUCHA bildades 2012 i Goma på initiativ av studenter¹²⁷ och är fortfarande mycket aktiv.¹²⁸ En västerländsk ambassad uppgav att LUCHA inte är organiserat i egentlig mening, utan snarare har en slags anarkistisk sammanhållning. Det finns inga stadgar, ingen ledare och ingen budget. De har stående mötestider när de ses varje vecka och man fattar beslut på plats. De mindre formaliserade strukturerna är svårare att slå sönder.¹²⁹ Samma källa uppgav att LUCHA blivit måltavla för ANR. En annan källa bekräftade att LUCHA satts under ökad press inför valen, men att deras aktivister ibland släpps snabbare ur fängelse med anledning av internationellt tryck mot regeringen.¹³⁰

Gomas borgmästare förbjöd den 3 december 2015 alla aktiviteter som ”stör den allmänna ordningen” i Goma. I en kommuniké uppgav borgmästaren att LUCHA verkade illegalt, eftersom man inte förmått presentera formell auktorisation, registreringsbevis, statut, internt regelverk, medlemskort, kontor eller namn på ordförande.¹³¹

Som exempel på ingripanden mot LUCHA uppgav en källa i Kinshasa att en av rörelsens aktivister försvunnit under fyra dagars tid i början av augusti 2015 för att därefter frigges efter förhör. Samma källa uppgav att det fanns andra fall där personerna i fråga inte kommit tillbaka.¹³² Under LUCHA:s protester mot arresteringar kopplade till rörelsen *Filimbis* aktiviteter dokumenterade UNJHRO tre godtyckliga myndighetsingripanden, vilket bland annat resulterade i att fyra LUCHA-aktivister, i september 2015, dömdes till sex månaders fängelse med 12 månaders skyddstillsyn för uppmannande till civil olydnad.¹³³

Ytterligare ett exempel på tillslag mot LUCHA utgör gripandena av två aktivister i Goma den 28 november 2015. Aktivisterna greps efter en demonstration där myndigheternas hantering av massakrer i Beni ifrågasatts. De båda anklagades sedan för revolt och uppvigling. I en kommentar

---

¹²⁷ RFI, *Amnesty attire l'attention sur deux militants de la Lucha détenus en RDC*, 2015-12-05, <http://www.rfi.fr/afrique/20151205-rdc-amnesty-international-lucha-militants-emprisonnes-fred-bauma-yves-makwambala> (hämtad 2016-02-05)

¹²⁸ Internationell organisation A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹²⁹ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹³⁰ Politisk analytiker B i Goma, samtal i Goma, oktober 2015

¹³¹ RFI, *RDC: le maire de Goma interdit les activités de la Lucha*, 2015-12-07, <http://www.rfi.fr/afrique/20151207-rdc-maire-goma-interdit-activites-lucha>; RFI, *Amnesty attire l'attention sur deux militants de la Lucha détenus en RDC*, 2015-12-05, <http://www.rfi.fr/afrique/20151205-rdc-amnesty-international-lucha-militants-emprisonnes-fred-bauma-yves-makwambala>; Radio Okapi, *Goma: le mouvement Lucha interdit de fonctionner*, 2015-12-07, <http://www.radiookapi.net/2015/12/07/actualite/societe/goma-le-mouvement-lucha-interdit-de-fonctionner> (alla hämtade 2016-02-05)

¹³² Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹³³ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 63, s. 19

uppgav regeringens talesperson Lambert Mende att organisationen var oregistrerad och att demonstrationen inte var godkänd.¹³⁴

Filimbi (ordet betyder vissla på swahili) bildades i april 2014 av LUCHA och ungdomsorganisationerna *Jeunesse pour une Nouvelle Société* (JNS) och *Forum National de la Jeunesse pour l'Excellence* (FNJE). *Filimbi* verkar för att uppmuntra dialog mellan kongolesisk ungdom och politiska aktörer och främja ungdomars deltagande i politiska och sociala frågor.¹³⁵ En interlokutör i Kinshasa uppgav att *Filimbi* saknar hierarki och är mer av en plattform.¹³⁶

Den 14-15 mars 2015 organiserade *Filimbi* en workshop för att diskutera ungdomars engagemang i politiska processer i DRK. Närvarande vid mötet var även ungdomsaktivister från *Y'en a Marre*, en senegalesisk rörelse som mobiliserat mot president Wades beslut att kandidera för en tredje mandatperiod i Senegal, samt *Balai Citoyen* som medverkat till president Blaise Compaorés fall i Burkina Faso i oktober 2014.¹³⁷ Rörelserna har varit inspirationskällor för *Filimbi*.¹³⁸

Vid workshopens avslutande presskonferens ingrep säkerhetsstyrkor och arresterade 27 deltagare. De kongolesiska aktivisterna kom att hållas *incommunicado* av ANR. Den 21 april 2015 kvarhölls endast Yves Makwambala och Fred Bauma, båda från LUCHA. Efter 40 respektive 50 dagar i förvar hos ANR fördes Makwambala och Bauma till Makalafängelset i Kinshasa. Den 3 juni 2015 åtalades de bland annat för tillhörighet till gruppering bildad i syfte att attackera personer och egendom; konspiration mot statschefen; försök att förstöra eller förändra ”den konstitutionella regimen” eller uppvigla befolkningen att ta till vapen mot staten. Anklagelsen gällande tillhörighet till en kriminell sammanslutning kan leda till dödsdom.¹³⁹

En källa uppgav att Makwambala och Bauma utmålats av regeringen som frontpersoner och fått ta ansvaret för workshopen. Trots att de inte gjort något olagligt kom myndigheterna med ytterst allvarliga åtalpunkter. Deras juridiska ombud har ifrågasatt frihetsberövandet och yrkat på ogiltigförklarat åtal eftersom det bygger på förhör hos ANR under de första två månaderna när advokat inte förordnats. Källan uppgav vidare att gripandena handlade om att få en signaleffekt och att myndigheterna var beredda att flagrant rucka på rättsprinciper i sammanhanget.¹⁴⁰

¹³⁴ RFI, RDC: *Deux militants de la Lucha emprisonnés à Goma*, 2015-12-04

<http://www.rfi.fr/afrique/20151204-rdc-deux-militants-lucha-emprisonnes-goma> (hämtad 2016-02-05)

¹³⁵ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 26

¹³⁶ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹³⁷ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 29 f

¹³⁸ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹³⁹ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 29 f

¹⁴⁰ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

Vid fredliga protester i Goma efter myndigheternas tillslag mot *Filimbi* i Kinshasa greps minst 15 personer.¹⁴¹

UNJHRO uppgav att *Filimbi* arbetade på låg nivå och inte bestod av prominenta aktivister. Rörelsen var, enligt UNJHRO, inte känd förrän i mars 2015 och det var det oproportionerligt hårda tillslaget mot dem som gjorde att de fick politiskt genomslag och blev omtalade.¹⁴²

Människorättsaktivister på både hög och låg nivå rapporteras ha varit föremål för myndigheternas intresse. Fallet Floribert Chebeya är ett exempel på den första kategorin; ett annat är fängslandet av Christopher Ngoyi som är ordförande för den enskilda organisationen *Synergie Congo Culture et Développement* och samordnare för *Société Civile du Congo*, en civilsamhällessammanslutning. Ngoyi har bland annat verkat för att förhindra en tredje mandatperiod för president Kabila och försöka få klarhet i dödsfall orsakade av säkerhetsstyrkorna under januarioroligheterna 2015. Ngoyi greps den 21 januari 2015 och kvarhölls *incommunicado* hos ANR i 21 dagar, varefter han överfördes till Makalafängelset. Han åtalades sedermera för falsk ryktesspridning, uppvigling till civil olydnad, rashat, tribalism, stöld och plundring.¹⁴³

Flera källor pekade på att de aktivister som drabbades vid myndigheternas tillslag mot *Filimbis* workshop var lågnivåaktivister.¹⁴⁴ Yves Makwambala är IT-specialist och skötte rörelsens webbsida.¹⁴⁵

UNJHRO berättade om ett fall där en musiker arresterats när han skrivit en regeringskritisk sång. I ett annat fall, som även nämnts ovan, arresterades en okänd och icke-organiserad webmaster som på Facebook gjort uttalanden mot Rwanda och uppmanat till frigivning av ungdomsaktivister inom organisationen *Filimbi*.¹⁴⁶

En politisk analytiker i Goma uppgav att aktivister på låg nivå ständigt utgjorde måltavlor för staten eller andra aktörer. Människorättsförsvarare på hög nivå å andra sidan ansågs av samma källa kunna få ett visst skydd genom att de är välkända.¹⁴⁷

---

¹⁴¹ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁴² UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁴³ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 18, 21 ff

¹⁴⁴ La Voix des Sans-Voix, samtal i Kinshasa, september 2015; Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁴⁵ Paris Match, *Fred Bauma et Yves Makwambala, symboles de la répression en RDC*, 2016-03-15, <http://www.parismatch.com/Actu/International/Fred-Bauma-et-Yves-Makwambala-symboles-de-la-repression-en-RDC-930633> (hämtad 2016-04-05)

¹⁴⁶ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁴⁷ Politisk analytiker A, samtal i Goma, oktober 2015

En internationell organisation i Kinshasa uppgav att det var många fall av förföljelse av människorättsförsvarare i östra DRK. Aktivisterna kunde vara såväl myndigheters som väpnade grupper måltavla.¹⁴⁸

4.4.3. Ungdomar

Ungdomar kan inte karaktäriseras som oppositionella per se. Som ett belysande exempel till detta bevitnade Lifos en Kabilavänlig demonstration i Kinshasa där många unga medverkade. Lifos har heller inga specifika uppgifter om till vilken grad ungdomar ansluter sig till oppositionella krafter respektive ger sitt stöd till presidenten. Flera källor i Kinshasa signalerade dock att myndigheterna börjat ägna ungdomar särskild uppmärksamhet.¹⁴⁹

Januarioroligheterna 2015 innefattade medverkan från några tusen studenter som var partipolitiskt obundna och redan i samband med detta försvann vissa studentledare utan livstecken. Med reservation för det skeendet menade en samtalspartner att unga blev myndigheternas måltavla i samband med *Filimbis* workshop i mars 2015 då ungdomsnätverk gick samman för politiskt deltagande. Samma källa uppgav att unga och studenter inte kan köpas för pengar på samma sätt som politiker, eftersom de ofta saknar partitillhörighet och därmed är svårare för de styrande att kontrollera. Det har varit frågan om ungdomsengagemang inom lösa nätverk och anti-politiska rörelser som kan medverka till en farlig utveckling för presidenten mycket snabbt.¹⁵⁰

En stor kontrovers har varit frågan om röstlängden till de kommande valen. Det finns krafter inom den politiska makten som vill använda samma röstlängd som framtogs till valet 2011, vilket skulle betyda att ingen som fyllt 18 år efter 2010 kan rösta. Ett sådant scenario skulle beröra flera miljoner människor i landet. En representant för en västerländsk ambassad menade att den politiska makten räds att ge unga en röst, eftersom de är svåra att kontrollera, vilket leder till en tydlig utsatthet. De unga tenderar att bemötas med brutalitet när de protesterar.¹⁵¹ Ungdomar uppgavs av en representant från annan ambassad för närvarande ha mindre politiskt utrymme på grund av de kommande valen.¹⁵²

Vidare har spänningen på landets universitet ökat; särskilt i Kinshasa och i Goma. Studenterna har inte någon strukturerad politisk organisation; det tillåts inte; men man diskuterar politik sinsemellan och uttalar sig. Demonstrationer tenderar också starta på något universitet.¹⁵³

¹⁴⁸ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁴⁹ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015; västerländsk ambassad B, samtal i Kinshasa, september 2015; UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵⁰ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵¹ Ibid.

¹⁵² Västerländsk ambassad B, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵³ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

UNJHRO uppgav att regeringen ser studenter som ett potentiellt problem och agerar därefter. Exempelvis har den nationella polisen en speciell avdelning, universitetspolisen, som ansvarar för universiteten. Universitetspolisen har en särskild uniform som skiljer sig från den reguljära polisens. Regeringen låter även infiltrera universiteten.¹⁵⁴

4.4.4. Familjemedlemmar

ASADHO gjorde gällande att familjer till oppositionella kan utsättas för påtryckningar från myndigheternas sida, t.ex. i form av frihetsberövanden och hot. De kan även bevakas i hemlighet. Ibland besöker myndigheterna familjer till oppositionella och om de inte påträffar personen i fråga kan en familjemedlem, t.ex. ett barn, föras bort. Familjemedlemmar till Floribert Chebeya ska ha arresterats vid flera tillfällen tills dess att människorättsorganisationer ingripit. Efter raden av påtryckningar annonserade familjen slutligen att man skulle sluta följa fallet.¹⁵⁵ En internationell organisation i Kinshasa uppgav att familjemedlemmar är utsatta och att man inte trodde på snar förbättring av situationen. Om man är högljudd beträffande en anhörigs ärende ansågs risken att själv drabbas vara högre. Organisationen delgav Lifos ett exempel där systemen till en Filimbiaktivist tvingats stänga ned sin affärsrörelse. Kvinnan var själv inte aktivist.¹⁵⁶ En företrädare för en västerländsk ambassad uppgav att även familjemedlemmar till mer framträdande personer är utsatta. Ett exempel var en son till en aktivist som arresterats av ANR. Därtill uppgavs oppositionspolitikern Ernest Kyaviros fru leva under dödshot.¹⁵⁷ Enligt AI blev frun utsatt för trakasserier när hon protesterade mot makens arrest. Hon emottog hot i såväl Goma som Kinshasa.¹⁵⁸

5. Skyddsprojekt

UNJHRO driver ett EU-finansierat skyddsprojekt tillsammans med människorättsorganisationen *The Carter Centre* som berör advokater, människorättsaktivister och journalister. Inom ramen för projektet företas fallbaserade hotbedömningar, rådgivning och, om hotet bedöms som mycket högt, omplacering inom landet (i ett fåtal fall även utanför). Den hotade personen måste ha giltigt pass och kan inte vara efterlyst. UNJHRO smugglar inte ut personer ur landet. I särskilt trängande fall kan en annan organisation involveras, varpå den utsatte, får assistans att ta sig till exempelvis Goma där utresa ur landet sker med hjälp av en enskild organisation.¹⁵⁹

---

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ ASADHO, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵⁶ Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵⁷ Västerländsk ambassad A, samtal i Kinshasa, september 2015

¹⁵⁸ AI, *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, s. 25

¹⁵⁹ UNJHRO, samtal i Kinshasa, september 2015

6. Lifos analys

Lifos urskiljer i DRK en spänd politisk situation präglad av ovisshet om landets fortsatta styre efter president Kabilas innevarande mandatperiod. Krafter inom den politiska makten, som av allt att döma försöker få till stånd fortsatt regeringstid för Kabila genom förskjutning av valen, och/eller juridiska justeringar, ställs mot protesterande oppositionella aktörer som verkar för en författningsenlig demokratisk övergång i slutet av 2016.

Lifos finner att det ansträngda politiska läget följts av en sänkt toleransnivå från myndigheternas sida avseende oppositionella yttringar. Med detta är inte sagt att toleransnivån varit hög innan anspänningen och den infekterade valprocessen. Talande för myndigheternas minskade tolerans är den rapporterat högre benägenheten att ingripa mot oppositionella. Våldshandlingar och människorättsbrott begångna av säkerhetsstyrkor har visat en ökande trend samtidigt som yttrandefriheten rapporteras ha kringkurits ytterligare.

Lifos kan konstatera att myndigheternas repressiva respons bland annat innefattat fysiskt våld (inklusive utomrättsliga avrättningar och tortyr), godtyckliga arresteringar, hotelser, övervakning av personer och media, kontroll av internet samt inskränkningar av demonstrationsrätten.

I DRK:s fragmenterade politiska landskap med en rik mångfald av politiska partier och civilsamhälleliga organisationer kan ett flertal faktorer som påverkar oppositionella aktörers utsatthet urskiljas. Däribland kan engagemang för frågor av särskilt känslig natur sammankopplas med förhöjd risk för repression och människorättsbrott. Engagemang för en författningsenlig sorti från president Kabilas sida ter sig som kanske det mest aktuella exemplet på en sådan fråga.

Utöver särskilt känsliga ämnen framstår grupptillhörighet vara av betydelse för en persons utsatthet. Det är då frågan om kategorier av oppositionella som har myndigheternas särskilda uppmärksamhet på sig. Ungdomar och studenter är vad Lifos erfar en sådan kategori. Över 60 % av befolkningen i DRK uppskattas vara under 25 år¹⁶⁰, vilket gör att ungdomar som grupp kan ses som en betydande kraft. Det är sedan inte svårbegripligt att ungdomsrörelser kan framstå som ett hot mot den politiska makten då färsk exempel på ungdomars medverkan till makthavares fall finns i andra afrikanska stater. Blaise Compaoré i Burkina Faso är ett exempel. Att kongolesiska ungdomsrörelser dessutom knutit band till regionala motsvarigheter torde spä på vaksamheten hos DRK:s konservativa krafter. I sammanhanget får även beaktas missnöjet från miljontals ungdomar som

---

¹⁶⁰ USA, Central Intelligence Agency, *The World Factbook, Africa/Congo, Democratic Republic of the People and Society/Age Structure*, 2016-04-05, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html> (hämtad 2016-04-08)

riskerar att utestängas från de kommande valen om inte vallängden uppdateras.

Lifos finner det även sannolikt att myndigheterna har ett flertal människorättsorganisationer under bevakning och att tillhörighet till vissa av dessa, t.ex. LUCHA och *Filimbi*, kan förstärka oppositionellas utsatthet. Samtidigt noteras att civilsamhället i DRK rymmer flera hundra organisationer; en mångfald som torde försvåra myndigheternas möjligheter till övervakning. Lifos konstaterar samtidigt att människorättsaktivister på både hög och låg nivå blivit föremål för ingripanden.

Lifos noterar att aktörer inom media lyfts fram av flera källor som en särskilt utsatt kategori.

Det kan konstateras att politiker från såväl den politiska oppositionen som den parlamentariska majoriteten har fängslats efter att ha framfört uttalanden mot revidering av vallagen och en tredje mandatperiod för presidenten. Lifos tog i DRK inte del av material som identifierar enskilda partiers särskilda utsatthet i förhållande till andra. Det utesluter dock inte att myndigheterna intresserar sig särskilt för vissa partier. Enligt UNJHRO:s dokumentation har det huvudsakligen varit medlemmar ur den politiska oppositionen som utsatts för människorättsbrott relaterade till valprocessen.¹⁶¹ Lifos konstaterar även att aktivister på såväl hög som låg nivå kan vara föremål för myndigheternas intresse om toleransnivån överskrids.

Det finns exempel på familjemedlemmar till oppositionella som utsatts för trakasserier från myndigheternas sida såsom frihetsberövanden och hot. Ett starkt och aktivt engagemang för den anhöriges ärende tycks kunna öka familjemedlemmars utsatthet.

Särskild uppmärksamhet på ungdomar, människorättsorganisationer och personer som motverkar en tredje mandatperiod för presidenten framträder som del av en systematisk ansats från myndigheternas sida. Systematik kan även urskiljas i myndigheternas nyttjande av rättsväsendet för att nå politiska mål och kväsa opposition. Likaså framstår ett utbrett anlitanande av ANR som den politiska maktens förlängda arm som metodiskt.

Vid Lifos möten framkom även att myndigheterna genomför repressiva ingripanden med syfte att få signaleffekt och avskräcka från icke-tolererade beteenden. Det tycks då även vara frågan om punktinsatser av mer godtycklig natur, bland annat beroende på tid och plats. Vid sidan av systematik i vissa avseenden framträder myndigheternas agerande snarare vara präglad av just godtycklighet i andra situationer. Vid de våldsamma

---

¹⁶¹ OHCHR, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, December 2015, fotnot 12-13, s. 6 f

ingripandena under januarioroligheterna 2015 tycks säkerhetsstyrkornas våld ha varit oprecist riktat och även drabbat personer som egentligen inte varit målet för insatsen. Myndigheternas ingripanden mot vissa typer av uttalanden på internet rapporteras även vara av slumpmässig natur. Därutöver tar Lifos fasta på en erfaren företrädare för en västerländsk ambassads intryck att myndigheternas agerande i förhållande till yttrandefrihet överlag var oförutsägbart. Utöver faktor såsom frågor av särskilt känslig natur och tillhörighet till vissa uppmärksammade kategorier förefaller oppositionellas utsatthet därmed även vara beroende av ett inte försumbart inslag av godtycklighet.

Med hänsyn till den polarisering som uppstått mellan krafter verkande för respektive emot president Kabilas fortsatta styre samt till det våld som präglat tidigare valrörelser, och i viss mån även denna, framstår risken för ytterligare oroligheter under 2016 som betydande. Det återstår att se i vilken utsträckning det internationella samfundet kan gjuta olja på vågorna genom medlingsinsatser och uppmärksammande av oegentligheter. Någon snar höjning av toleransnivån gentemot oppositionella är dock svår att se i detta läge där den politiska makten är trängd och det saknas tydliga signaler om att den avser träda tillbaka och medverka till ett demokratiskt maktskifte.

Källförteckning

Elektroniska källor

Agence France-Presse (AFP), *"Dramatic rise" in DR Congo rights abuses, UN Warns*, 2016-01-27, <http://www.afp.com/en/news/dramatic-rise-dr-congo-rights-abuses-un-warns> (hämtad 2016-01-29)

AFP, *RDC: Le parti historique d'opposition manifeste sans encombre à Kinshasa*, 2015-11-26, <http://africa1.com/spip.php?article60960> (hämtad 2016-04-01)

Afrikarabia.com, *RDC: 666 ONG demandent des comptes à Joseph Kabila*, 2015-02-02, <http://afrikarabia.com/wordpress/rdc-666-ong-demandent-des-comptes-a-joseph-kabila/> (hämtad 2016-04-15)

Amnesty International (AI), *Treated Like Criminals: DRC's Race To Silence Dissent In The Run Up To Elections*, 2015-11-26, <http://www.refworld.org/docid/565824924.html> (hämtad 2015-12-15)

Assessment Capacities Project (ACAPS), *Global Emergency Overview, Snapshot 31 March–5 April 2016*, <http://reliefweb.int/report/world/global-emergency-overview-snapshot-31-march-5-april-2016> (hämtad 2016-04-12)

Demokratiska republiken Kongo (DRK), *Décret-Loi n° 003-2003 portant création et organisation de l'Agence nationale de renseignements*, 2003-01-11, <http://www.leganet.cd/Legislation/Droit%20Public/Ordre/DL.11.01.2003.htm> (hämtad 2016-04-25)

DRK, *Cabinet du Président de la République, Journal Officiel de la République Démocratique du Congo, No. 3*, Kinshasa, 2015-02-01, http://www.journalofficiel.cd/jordc/adm/uploads_jo/b65241dd4f10272ff5fc9ec4c3ce00e1.pdf (hämtad 2016-04-25)

Human Rights Watch (HRW), *Operation Likofi. Police Killings and Enforced Disappearances in Kinshasa, Democratic Republic of Congo*, 2014-11-01, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/drc1114_forUpload_0.pdf (hämtad 2016-04-12)

HRW, *DR Congo: Exhume Mass Grave. Families Suspect It May Contain Security Force Victims*, 2015-06-08, <https://www.hrw.org/news/2015/06/08/dr-congo-exhume-mass-grave> (hämtad 2016-02-01)

HRW, *DR Congo: Officials linked to attack on protesters. Growing crackdown against political opponents*, 2015-10-06,

<https://www.hrw.org/news/2015/10/06/dr-congo-officials-linked-attack-protesters> (hämtad 2016-01-25)

HRW, *Africa's Softer, Gentler Coups d'Etat*, 2015-11-03,
<https://www.hrw.org/news/2015/11/03/africas-softer-gentler-coups-detat>
(hämtad 2016-01-08)

HRW, *Dispatches: Still No Clarity on DR Congo Mass Grave*, 2016-03-18,
<https://www.hrw.org/news/2016/03/18/dispatches-still-no-clarity-dr-congo-mass-grave> (hämtad 2016-04-25)

Institute For Security Studies (ISS), *DRC slip-slides into electoral delays*, 2016-03-14, <https://www.issafrica.org/iss-today/drc-slip-slides-into-electoral-delays> (hämtad 2016-04-12)

Jeune Afrique, *RDC: bilan officiel, conséquences politiques... Retour sur les manifestations de janvier*, 2015-02-06,
<http://www.jeuneafrique.com/Article/ARTJAWEB20150206085533/politique-joseph-kabilaopposition-rdc-pr-sidentielle-rdc-2016-pr-sidentielle-rdc-2016-rdc-bilan-officiel-cons-quencespolitiques-retour-sur-les-manifestations-de-janvier.html> (hämtad 2015-12-15)

Jeune Afrique, *RD Congo: Moïse Katumbi se déclare officiellement candidat à la présidentielle*
<http://www.jeuneafrique.com/323022/politique/rd-congo-moise-katumbi-se-declare-officiellement-candidat-a-presidentielle/> (hämtad 2016-05-16)

Paris Match, *Fred Bauma et Yves Makwambala, symboles de la répression en RDC*, 2016-03-15, <http://www.parismatch.com/Actu/International/Fred-Bauma-et-Yves-Makwambala-symboles-de-la-repression-en-RDC-930633> (hämtad 2016-04-05)

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *République Démocratique du Congo Nouveau Découpage Administratif des Provinces: Les changements majeurs*, juli 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b74dfa.html> (hämtad 2016-04-12)

United Nations Human Rights Council (UNHRC), *Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, 2016-03-09,
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1458130490_n1606133.pdf (hämtad 2016-03-31)

United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights and Fundamental Freedoms During the Pre-Electoral Period in the Democratic Republic of the Congo between 1 January and 30 September 2015*, december 2015,

http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNJHRODecember2015_en.pdf (hämtad 2016-04-25)

United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo, *Note du BCNUDH sur les principales tendances des violations des droits de l'homme au mois de Décembre 2015 et sur l'année en 2015*,

https://monusco.unmissions.org/sites/default/files/BCNUDH%20-PR%20note%20mensuelle%20decembre%202015_0.pdf (hämtad 2016-02-01)

United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUSCO), *Report of the United Nations Joint Human Rights Office on Human Rights Violations Committed by Agents of the Congolese National Police During Operation Likofi in Kinshasa Between 15 November 2013 and 15 February 2014*, 2014-10-15, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/LikofiReportOctober2014_en.pdf (hämtad 2016-01-29)

USA, Central Intelligence Agency, *The World Factbook, Africa/Congo, Democratic Republic of the/People and Society/Age Structure*, 2016-04-05, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html> (hämtad 2016-04-08)

Radio France Internationale (RFI), *RDC: l'UDPS organise une manifestation à Kinshasa*, 2015-11-27, <http://www.rfi.fr/afrique/20151127-rdc-udps-organise-manifestation-kinshasa-bruno-mavungu> (hämtad 2016-04-01)

RFI, *RDC: Deux militants de la Lucha emprisonnés à Goma*, 2015-12-04, <http://www.rfi.fr/afrique/20151204-rdc-deux-militants-lucha-emprisonnes-goma> (hämtad 2016-02-05)

RFI, *Amnesty attire l'attention sur deux militants de la Lucha détenus en RDC*, 2015-12-05, <http://www.rfi.fr/afrique/20151205-rdc-amnesty-international-lucha-militants-emprisonnes-fred-bauma-yves-makwambala> (hämtad 2016-02-05)

RFI, *RDC: le maire de Goma interdit les activités de la Lucha*, 2015-12-07, <http://www.rfi.fr/afrique/20151207-rdc-maire-goma-interdit-activites-lucha> (hämtad 2016-02-05)

Radio Okapi, *Le Renadef dénombre 300 ONG des droits des femmes en RDC*, 2012-02-21, <http://www.radiookapi.net/actualite/2012/02/21/le-renadef-denombre-300-ong-des-droits-des-femmes-en-rdc> (hämtad 2016-04-15)

Radio Okapi, “*RDC: le livre d’Evariste Boshab sur ‘la révision de la constitution’ fait polémique*”, 2013-06-28, <http://www.radiookapi.net/actualite/2013/06/28/rdc-le-livre-devariste-boshab-sur-la-revision-de-la-constitution-fait-polemique-2> (hämtad 2016-04-15)

Radio Okapi, *Goma: le mouvement Lucha interdit de fonctionner*, 2015-12-07, <http://www.radiookapi.net/2015/12/07/actualite/societe/goma-le-mouvement-lucha-interdit-de-fonctionner> (hämtad 2016-02-05)

Radio Okapi, *Claude Mashala: La prochaine élection n’est pas en 2016*, 2014-03-18, <http://www.radiookapi.net/actualite/2014/03/18/claude-mashala-la-prochaine-election-nest-pas-en-2016> (hämtad 2015-12-15)).

Utrikespolitiska institutet (UI), *Landguiden, Kongo-Kinshasa/Kalendarium*, januari 2016, <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/KongoKinshasa?p=1> (betaltjänst hämtad 2016-04-07)

UI, *Landguiden, Kongo-Kinshasa - Politiskt system*, 2015-10-01, <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/KongoKinshasa/Politiskt-System>, (betaltjänst hämtad 2016-02-03)

Muntliga källor

Association Africaine de Défense des Droits de l’Homme (ASADHO), samtal i Kinshasa, september 2015

FN-anställd i Kinshasa, samtal i Kinshasa, oktober 2015

Internationell organisation A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

Politisk analytiker A i Goma, samtal i Goma, oktober 2015

Politisk analytiker B i Goma, samtal i Goma, oktober 2015

United Nations Joint Human Rights Office (UNJHRO), samtal i Kinshasa, september 2015

La Voix des Sans-Voix, samtal i Kinshasa, september 2015

Västerländsk ambassad A i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

Västerländsk ambassad B i Kinshasa, samtal i Kinshasa, september 2015

Förkortningar

AI	Amnesty international
ANR	Agence nationale de renseignements
AMP	Alliance pour la majorité présidentielle
ASADHO	Association africaine de défense des droits de l'homme
CENI	Commission electorale nationale indépendante
DRC	Democratic Republic of the Congo
DRK	Demokratiska republiken Kongo
FARDC	Forces armées de la République Démocratique du Congo
FNJE	Forum national de la jeunesse pour l'excellence
GMI	Groupement mobile d'intervention
HRW	Human Rights Watch
JNS	Jeunesse pour une nouvelle société
LENI	Légion nationale d'intervention
LUCHA	Lutte pour le changement
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo
MP	Majorité présidentielle
PNC	Police nationale congolaise
PPRD	Parti du peuple pour la reconstruction et la démocratie
RCD/KML	Rassemblement congolais pour la démocratie/Kisangani mouvement de libération
SCODE	Solidarité congolaise pour la démocratie
UDPS	Union pour la démocratie et le progrès social
UNC	Union pour la nation congolaise
UNJHRO	United Nations Joint Human Rights Office

Lifos publikationer

Landrapport syftar primärt till att utgöra ett underlag till Migrationsverkets rättsliga styrning. Den kan också ge stöd vid handläggning i migrationsärenden.

Temarapport syftar till att ge landinformation i ett eller flera sammanlänkade teman, alternativt ett tema som berör flera länder.

Lägesanalys syftar till att ge en kortfattad lägesbild av en situation i ett land, inklusive en analys kring möjlig utveckling.

Scenarioanalys syftar primärt till att utgöra ett stöd vid prognosarbete, strategiskt beslutsfattande etc. genom att beskriva ett antal möjliga scenarier samt sannolikheten och konsekvensen av dessa.

Fråga-Svar är sammanställningar av information som svar på frågor från Migrationsverkets anställda.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se